

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ZİHİNSEL ENGELLİLERE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ*

Tamer KARADEMİR¹, Mahmut AÇAK¹, Ünal TÜRKÇAPAR², Hüseyin EROĞLU¹

ÖZ

Bu çalışma beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim ve öğretim yılında okuyan KSÜ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi) beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 80 kadın 120 erkek olmak üzere toplam 200 öğrenci çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunun yanı sıra Süngü (2012) tarafından Beden eğitimi öğretmenlerinin zihinsel engelli çocuklara (ZEÇ) yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş beşli likert tipi "Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre, zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Araştırma grubunun Zihinsel engelli yakınına veya tanıdığını var mı ve sınıf değişkenine göre ise istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p>0.05$).Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, bayan öğrencilerin zihinsel engelli öğrencilere yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür. Araştırma grubu kendilerine yöneltilen ifadelerle katılma puan ortalaması en yüksek "zihinsel engelli öğrenciyle çalışabilmem için özel eğitim alanında eğitim almam gerekir" ve "sınıflarında zihinsel engelli arkadaşı olan öğrenciler kendi sağlıklarının değerini daha iyi anlarlar" ifadeleri olmuştur. En düşük puan ortalaması ise "beden eğitimi dersinde zihinsel engelli çocukların olması, beni endişelendirir" ve "Okul yönetiminin sınıfta zihinsel engelli bir öğrencinin eğitim almasını destekleyeceğini düşünüyorum" ifadeleri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engelli, Beden Eğitimi Öğretmeni, Spor, Eğitim.

DETERMINATION OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER CANDIDATES' ATTITUDES TOWARDS MENTAL DISABILITY

ABSTRACT

This study was carried out with the aim of determining the attitudes of physical education and sports teacher candidates towards mentally disabled children. The study group of the study is the KSU (Kahramanmaraş Sütçü İmam University) physical education and sports college students who are studying in 2017-2018 education year. A total of 200 students, including 80 females and 120 males, participated in the study voluntarily. A five-point Likert-type Attitude Scale for Children with Mentally Disabled was developed by Süngü (2012) to measure the attitudes of physical education teachers towards children with intellectual disabilities, as well as personal information form prepared by researchers to collect data of the study. It was determined that attitudes towards children with intellectual disabilities were statistically significant according to gender ($p<0.05$). There was no statistically significant difference between the study group and mentally disabled group ($p>0.05$). According to the results of the research, it was seen that female students' attitudes towards mentally disabled students had higher average scores than males. The research group has the highest average score of participating points for them, "I have to be educated in a special education area in order to work with mentally disabled students" and "students who are friends will have a better understanding of the value of their own health". The lowest point average is "I am worried that the mentally retarded children in the physical education class" and "I think that the school administration will support the education of a mentally disabled student in class."

Keywords: Mentally Disabled, Physical Education Teacher, Sports, Education.

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kahramanmaraş

Atabesbd,2018;20(3)

²İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya

*Bu çalışma; 27-30 Nisan 2018 tarihinde Nevşehir'de düzenlenen X.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŐ

Spor, bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlıklı olmasını sağlayan, sosyal davranıŐlarında düzen oluŐturan, zihinsel ve motorik özelliklerini belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. BaŐka bir ifadeyle spor, kiŐinin düşünce, ruh ve beden gelişmesini ve bu unsurlar arasında koordinasyonu ve sosyalleŐmeyi sağlayan bir olgudur (Yetim, 2000). Günümüzde sporun fiziksel, zihinsel ve ruhsal faydalarının bilimsel çalıŐmalar ile birlikte daha fazla vurgulanması ve sportif aktivitelerin geçmiŐe nazaran önem kazanmasının doğal bir sonucu olarak spora katılımcı sayısının her geçen gün arttığı görlmektedir (Ađđön ve ark., 2014). Ayrıca egzersiz ve aktif yaŐam tarzının fiziksel parametreler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu da bildirilmektedir (Uçan, 2018).

Engelliler açısından spor fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan gelişmelerini sağlarken, toplum içine kaynaŐmalarını ve sosyalleŐmelerini kolaylaŐtırmaktadır (Dunn & Fait, 1997). Bu nedenle, engelli bireylerin topluma olan uyumlarını sağlamak, bu sürecin hızlandırılmasına katkı sağlamak ve sosyalleŐmelerine pozitif etkilerde bulunmak için spor bir araç olarak ele alınmalıdır (Eichsteadt & Lavay, 1995).

Tutumlar diğer pek çok davranıŐ gibi dođuŐtan olmayıp, öğrenme yoluyla sonradan kazanılmaktadır. Kitle iletişim araçları ve geçmiŐ yaŐantıları, aile ortamı, ebeveynler ve arkadaşlar tutumların oluŐmasında önemli rol oynayan etkenlerdir (Sezer, 2012).

Yapılan alıŐmalar, engellilerin yaygın olarak maruz kaldıkları olumsuz önyargılar nedeniyle ayrımcılık yaŐadıđı ve engellilere yönelik önyargının, engelli bireylerin yaŐam kalitesinde olumsuz etkiler oluşturduğu ortaya çıkarmıŐtır. Engelli bireylerin yaŐadıkları bu olumsuz ön yargılar nedeniyle toplum içerisindeki sosyal dıŐlanmaları çok küçük yaŐlarda baŐlamaktadır. Zaten var olan ve yaŐanan engelin yarattığı güçlüklerin yanı sıra, toplum içerisinde ve sosyal çevreden gelen önyargılı tutumlar, engelli bireylerin okul hayatını olumsuz etkileyerek onların eğitim almalarında zorluklar oluŐturmakta ve sonrasında istihdam sorunu yaŐamalarına neden olmaktadır (Şahin & Bekir, 2016).

Yetersizliklerin bir engel haline gelmesini önlemek için farklı disiplin alanındaki uzmanların işbirliği ve koordinasyon içerisinde birlikte çalıŐarak eğitim sürecini ortak bir plan ve program dahilinde yürütmeleri önemli bir konudur. İyi planlanmış bir beden eğitimi ve spor programı, zihinsel engelli birey ve çocukların tüm gelişim alanlarına pozitif yönde olumlu katılarda bulunabilmektedir (Winnick,1990).

Uluslararası literatürde beden eğitimi ğretmenlerinin engelli öğrencilere yönelik tutumları üzerine 1995-2005 yılları arasında yapılmıŐ çalıŐmalarda elde edilen sonuçlar, beden

eğitimi ğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları yönündedir (Block & Obrusnikova, 2007). Bu sonuçlar zihinsel engelli öğrencilere yönelik tutumların genel anlamda bir sorun olduğunun göstergesidir. Türk toplumu üzerinde beden eğitimi ğretmenlerinin ya da ğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere öğretmeye yönelik tutumları ile ilgili çalışmaların sayısı yeterli değildir (Grsel, 2006; zer & Süngü 2016). Bu konudaki araştırmaların çoğaltılması zihinsel engelli öğrencilerin topluma kazandırılması, fiziksel anlamda hareket ihtiyacının sağlanması ve engelli bireylere karşı farkındalığın oluşturulması acısından önemli bir konudur.

şahin ve Güldenoğlu (2013)'e göre eğitimcilerde engelli bireylere yönelik geliştirilen tutumlar üzerinde iki ana konunun ağırlıklı olarak etki ettiği bildirilmektedir. Bunlardan birincisinin; engelli bireylerden kaynaklanan durumlar olduğu (engelli bireyin yaşı, engelinin türü ve derecesi, cinsiyeti, bireyin sosyal ve uyumsal davranışlardaki performansı, vb.) ikincisinin ise eğitimcilerin kendisinden kaynaklanan (cinsiyeti, yaşı, eğitim geçmişi ve düzeyi, iř tecrübesi, vb.) durumlar olduğu belirtilmiştir (Bondurant, 2004; Fakolade, ve ark., 2009).

Engellilerin toplum içerisinde fonksiyonel bir bütünlük oluşturarak yaşamlarını kolaylaştırmak toplumsal bir sorumluluktur. Bu anlamda, toplumun her kesiminin üzerine düşen görevi yapması gerekmektedir. Burada, toplumun geleceği olan gençlerde engellilik ve engelliler ile ilgili bakış açısı, duyarlılık ve algılama yaratacak eğitimcileri olan öğretmenlere önemli görev düşmektedir. Nitekim bireye belirli bir benlik ve bir kişilik kazandıran, sosyalleşmeye olumlu katkıları açısından aileden sonraki en etkili sosyalleşme aracı olan okullardaki öğretmenler, anne ve babadan sonraki en önemli rol modeldir (olak & etin, 2014).

Zihinsel engelli bireylerde spor uygulamalarının bireylerin hem günlük yaşam aktivitelerinde hem de yaşam kaliteleri üzerinde büyük önemi vardır. Bu nedenle, engelliler için yaşamı gleştiren önyargılı tutumlara sahip olan ve olmayan bireyleri belirlemek, önyargılı tutumları etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak ve üzüm önerilerinde bulunmak büyük önem taşımaktadır (şahin & Bekir, 2016). Bu alışma da beden eğitimi ve spor ğretmen adaylarının zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarını incelemek amacı ile yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma, genel bir tarama modeli olan betimsel bir çalışmadır. Tarama yönteminde geçmişten günümüze halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tanımlamak ve bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemlerdir (Büyüköztürk, 2010).

Araştırma Grubu

Araştırmanın alışma grubunu 2017-2018 eğitim ve ğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Yaşları 22-26 arası değişen ($\bar{x}=23,78 \pm 2,27$) 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 80 kadın 120 erkek olmak üzere toplam 200 ğrenci çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya sadece 3. ve 4. sınıf ğrencilerinin dahil edilmesinin nedeni öğretmenlik mesleğine en yakın aday olmaları ve okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması gibi derslere okullarda katılım sağlamalarıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi forumunun yanı sıra Süngü (2012) tarafından Beden eğitimi ğretmenlerinin zihinsel engelli ocuklara (ZE) yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş beşli likert tipi “Zihinsel Engelli ocuklara Yönelik Tutum lği” kullanılmıştır. lğin güvenirlik alışması 563 Beden Eğitimi ğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiş ve 21 maddelik (14 olumlu 7 olumsuz), beş faktörlü bir yapıya sahip bir ölçek elde edilmiştir. lğin tümü için hesaplanan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının ise 0,859 olarak bulunmuştur. Ölçekten toplam puan elde edilebilmektedir (zcan, 2016). Çalışmamızda da ölçek genel toplam puan üzerinden hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler SPSS paket program kullanılarak yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığı belirlemek için normallik testi (Kolmogorow-Smirnov D test) yapılarak analizler için uygun test yöntemi belirlenmiştir. Yapılan testler sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmış ve parametrik test yöntemlerinden olan ve ikili karşılaştırmaların analiz edilmesinde kullanılan bağımsız örneklem (independent sample) t-testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi Alpha $p<0.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Beden eğitimi ğretmen adaylarının zihinsel engellilere yönelik tutumları ile ilgili toplanan veriler analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubunun İfadelere Verdikleri Cevapların Puan Ortalamaları

Ölçek İfadeleri	N	\bar{x}	$\pm Ss$
Beden eğitimi dersinde ZE' ların olması, beni mutlu eder.	200	3,58	1,05
Beden eğitimi dersinde ZE' ların olması, beni endişelendirir.	200	2,53	,98
Sınıfımda ZE bir ğrenci olsaydı ona yardımcı olmaya çalışırdım	200	3,76	1,13
ZE, sınıfta akranları tarafından kabul görmez ve dışlanır.	200	3,17	1,10
Okul yönetiminin sınıfta ZE bir öğrencinin eğitim almasını destekleyeceğini düşünüyorum.	200	2,91	1,09
Sınıfımda ZE bir çocuğa nasıl eğitim verebileceğimi biliyorum.	200	3,17	1,11
Beden eğitimi dersinde ZE' un olması, dersin işleyişini zorlaştırır.	200	3,06	1,19
Beden eğitimi dersinde ZE' un olması sınıftaki diğer çocukların işbirliği ve paylaşım duygularının gelişmesini sağlar.	200	3,60	1,03
ZE bir öğrencinin sınıf içinde (beden eğitimi dersinde) davranışlarını kontrol etmek zordur	200	3,44	1,10
Beden eğitimi dersinde ZE' ların olması, diğer öğrencilerin engelli bireyleri anlama ve kabullenmelerine yardımcı olur.	200	3,86	,99
Diğer ğrencilerin aileleri sınıfta ZE bir öğrencinin olmasına karşı çıkarlar.	200	3,31	1,02
Sınıflarında ZE arkadaşı olan öğrenciler kendi sağlıklarının değerini daha iyi anlarlar.	200	4,02	1,11
ZE bir öğrenciye başarılı bir şekilde eğitim verememekten korkarım.	200	4,12	1,13
ZE bir öğrencinin engelsiz akranları ile birlikte olması hayata bağlanmasına yardımcı olur.	200	3,50	1,19
ZE öğrenciye zarar vermekten korkarım.	200	4,20	1,14
Beden eğitimi dersi, ZE' un başarılı olma duygusunu yaşaması açısından önemlidir.	200	2,64	1,14
Beden Eğitimi dersi ZE' un akranları ile kaynaşmasını sağlar.	200	3,60	1,08
ZE öğrenciyle çalışabilmem için özel eğitim alanında eğitim almam gerekir.	200	4,42	1,09
Beden eğitimi dersinde ZE bir öğrencinin olması, öğretmenin deneyim kazanmasını sağlar.	200	3,82	1,07
Bana yardımcı olacak uzman öğretmenler olursa ZE bir öğrenciye eğitim verebilirim.	200	3,75	1,12
Sınıfta ZE bir öğrencinin bulunması, öğretmene ve akranlarına daha sabırlı ve duyarlı olmayı ğretir.	200	3,98	1,11

Tablo 1 de araştırma grubunun zihinsel engelli öğrencilere yönelik tutumları ile ilgili en yüksek ve düşük puan ortalamaları görülmektedir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

		n	\bar{x}	Ss	t	p
Cinsiyet						
Tutum puan	Kadın	80	3,85	,43	3,215	,003*
	Erkek	120	3,29	,51		

*p<0.05

Tablo 2'ye göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre zihinsel engellilere yönelik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (t=3,215; p<0.05).

Tablo 3. Araştırma Grubunun Zihinsel Engelli Tanıdığınız Var mı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Zihinsel engelli yakınınız veya tanıdığınız var mı?		n	\bar{x}	Ss	t	p
Tutum puan	Evet	31	3,63	,47	-,124	,876
	Hayır	169	3,49	,52		

Tablo 3'e göre araştırma grubunun Zihinsel engelli yakınınız veya tanıdığınız var mı değişkenine göre zihinsel engellilere yönelik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (t=-,124; p>0.05).

Tablo 4. Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

		n	\bar{x}	Ss	t	p
Sınıf						
Tutum puan	3.sınıf	102	3,58	,53	-,441	,710
	4.sınıf	98	3,49	,38		

Tablo 4'e göre araştırma grubunun sınıf değişkenine göre zihinsel engellilere yönelik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (t=-,441; p>0.05).

Tablo 5. Araştırma Grubunun Engelliler İle İlgili Eğitim ve alışma İçerisinde Bulunma Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Engelliler ile ilgili eğitim ve çalışma içerisinde bulunma		n	\bar{x}	Ss	t	p
Tutum puan	Evet	51	3,72	,57	3,118	,005*
	Hayır	149	3,21	,44		

*p<0.05

Tablo 5'e göre araştırma grubunun engelliler ile ilgili eğitim ve çalışma içerisinde bulunma değişkenine göre zihinsel engellilere yönelik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (t=3,118; p<0.05).

TARTIŐMA VE SONUÇ

Engelli ğrencilere öğretme ile ilgili tecrübe ve deneyimlerin beden eğitimi ğretmen adayları üzerindeki etkisinin ilk defa araŐtırıldıđı çalıŐmadan (Connolly, 1994) sonra araştırmacılar konuyu farklı yönlerden ele alarak çalıŐmalara devam etmişlerdir. Bu konular beden eğitimi ğretmen adaylarında, engelliler için beden eğitimi ve spor dersi uygulamalarının taşıdığı anlamı (Hodge ve ark., 2003), tutumları (Roper & Santiago, 2014), zyeterlik algıları (Taliaferro ve ark., 2015), mesleki hazırlığı ve engelli öğrenciye öğretme konusundaki algılarını (Rust & Sinelnikov, 2010) ve etkisini (Perlman & Piletic, 2012) incelemek olmuştur.

Mevcut çalıŐmada da beden eğitimi ğretmen adaylarının zihinsel engellilere yönelik tutumları belirlenmeye çalıŐılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, bayan ğretmen adaylarının zihinsel engelli öğrencilere yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görölmüşür (Tablo 2.). Literatürde beden eğitimi ğretmenlerinin engelli bireylere yönelik tutumları üzerinde etkisi araŐtırılan unsurlardan birini de cinsiyet deđiŐkeni oluşturmaktadır. Beden eğitim öğretmenleri ve beden eğitimi ğretmen adayları üzerinde gerçekleŐtirilen bir çok çalışma sonucunda elde edilen bulgular mevcut çalıŐmamızla benzerlik içerisinde olup, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha olumlu tutuma sahip olduğunu belirtmektedir (Hutzler ve ark., 2005; Hutzler, 2003; Conatser ve ark., 2002). Ancak literatürdeki bazı araŐtırmalarda bu bulguların aksine, cinsiyetin engelli bireylere yönelik tutum üzerinde etkili olmadığı yönündedir (Özcan, 2016; Özer ve ark., 2013; Jerlinder ve ark., 2009; Meegan & MacPhail, 2006; Rizzo & Vispoel, 1991; Rizzo & Wright, 1988). Bu sonuç cinsiyetin tek başına zihinsel engelli bireylere karşı olan tutumu belirleyen bir unsur olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubunun zihinsel engelli yakınınız veya tanıdığınız var mı ve sınıf değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülürken (Tablo 3. ve 4.), engelliler ile ilgili eğitim ve çalışma içerisinde bulunma değişkenine göre tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Literatürde sınıfında zihinsel engelli bir ocuk bulunan ve zihinsel engelli tanıdığı olan beden eğitimi ğretmenlerinin yüksek tutum puanına sahip olmasının temas kuramıyla açıklanabileceği bildirilirken (Özcan, 2016), ğretmenlik mesleğine hazırlanma sürecinin önemli bir parçasını oluŐturan engellilerde beden eğitimi ve spor uygulamalarının ğretmen tutum ve davranışlarını geliŐtirmek için beden eğitimi ğretmen adayları ve engelli öğrenciler

arasında gerçek deneyimlerin kurulmasını olanaklı kılan temas kuramına dayandığı belirtilmektedir (Hodge & Jansma, 1999).

Allport (1954)' a göre temas, farklı grup üyeleri arasında gerçek yüz yüze iletişim olarak tanımlanır ve bu kurama göre diğerlerinin bakış açılarını ve deneyimlerini anlamının ön yargıları azaltması beklenir (Allport, 1954). Bu nedenle önyargı ile başa çıkmanın en önemli araçlarından biri 'toplumsal temas' olarak görülür. Önyargının temelinde yer alan olumsuz ve hatalı genellemeler farklı toplumsal grupların bireyleri arasında kurulan temas ve deneyimler sayesinde farklılıkların kabulünü kolaylaştırabilir.

Daha önce yapılan çalışmalar, engelli tanıdığı olan beden eğitimi ğretmenlerinin (Özer ve ark., 2013) ve sınıfında engelli ğrencisi olan beden eğitimi ğretmenlerinin (Rizzo & Vispoel, 1991) daha olumlu tutuma sahip olduklarını göstermiştir (Özcan, 2016). Okullarda kaynaştırma deneyimlerinin beden eğitiminde (Jerlinder ve ark., 2009; Obrusnikova, 2008) ve ğretmen tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu bildiren birçok çalışma bulunmaktadır (Obrusnikova, 2008; Rizzo & Vispoel, 1991; Rizzo & Wright, 1988). Ancak mevcut çalışma içerisinde yer alan grubun henüz aday ğretmen adayı durumunda olması ve lisans döneminde aldıkları dersin büyük kısmının teorik bilgilerle sınırlı olması olumlu tutum geliştirmede etki sağlayamamış olabilir. Çünkü aynı araştırma grubu içerisinde yer alan ve engelliler ile ilgili eğitim ve çalışma içerisinde bulunanların tutum puan ortalamalarının pozitif yönde daha fazla olduğu görölmektedir (Tablo 5). Diğer taraftan ise sınıflarında engelli öğrencilere ğretim problemleri ile karşı karşıya kalan, mesleki bilgi ve deneyim eksikliği olan öğretmenler olumsuz tepki gösterebilmektedirler. Bu da bize araştırmalarda engelli çocuklara öğretme deneyimi içinde bulunan beden eğitimi ğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun başlangıçta kaygılı oldukları ancak zaman geçtikçe korkularının dağıldığı (Roper & Santiago, 2014), engelli çeşitliliği ile çalışmanın başlangıçtaki bilinmezliğinden kaynaklanan endişe duygularının ilerleyen günlerde yerini anlamlı ve ödüllendirici etkileşim hissine dönüştürdüğu (Hodge ve ark., 2003) bilgisini doğrulamaktadır. Buna paralel olarak ğretmen adaylarının engelli öğrencilerle bir araya gelerek öğretme deneyimi kazanmaları, özgüvenlerinin artması, korku ve kaygılarının azalması, engelli çocuklarla iletişim becerilerinin geliştirilmesi yönünden etkili olmaktadır (Avramidis ve ark., 2000).

Beden eğitimi ğretmen adaylarının zihinsel engellilere yönelik tutum ve davranışlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, bayan öğrencilerin zihinsel engelli öğrencilere yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları, engelli tanıdığı ve sınıf değişkeninin tutumları üzerinde etkili

olmadığı ancak, engelliler ile ilgili eğitim ve çalışma içerisinde bulunmanın olumlu tutum oluşturmada etkili olduğu görülmüştür. Diğer taraftan, araştırma grubu kendilerine yöneltilen ifadelerle katılma puan ortalaması en yüksek “zihinsel engelli öğrenciyle çalışabilmem için özel eğitim alanında eğitim almam gerekir”, “zihinsel engelli öğrenciye zarar vermektan korkarım”, “zihinsel engelli bir öğrenciye başarılı bir şekilde eğitim verememektan korkarım” ve “sınıflarında zihinsel engelli arkadaşı olan öğrenciler kendi sağlıklarının değerini daha iyi anlarlar” ifadeleri olmuştur. En düşük puan ortalaması ise “bedens eğitimi dersinde zihinsel engelli çocukların olması, beni endişelendirir” ve “bedens eğitimi dersi, zihinsel engelli çocukların başarılı olma duygusunu yaşamaları açısından önemlidir” ifadeleri olmuştur (Tablo 1.).

Araştırmamız sınırlı sayıda bir örneklem grubu üzerinde yürütülmüştür. Örneklem grubunun daha geniş tutulması ve farklı değişkenler ele alınarak çalışmaların devam ettirilmesi hem bu alanda çalışan araştırmacılara hem de engelli bireylere karşı toplumda olumlu algılar sağlamak adına fayda sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Ağgön, E., Ağırbaş, Ö., Yazıcı, M., & Uçan, İ., (2014). The Effect of 12 Week Table Tennis Training Programme on Flexibility and Reaction Time, *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 16 (4), 19-27
2. Allport, G.W., (1954). The nature of prejudice. Cambridge, MA: Addison-Wesley
3. Avramidis, E, Bayliss, P. & Burden, R., (2000). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school. *Teaching and Teacher Education*, 16, (3), 277-293.
4. Block, E.M., & Obrusnikova, I., (2007). Inclusion in Physical Education: A Review of the Literature From 1995-2005. *Adapted Physical Activity*, 24, 103-124.
5. Bondurant, B.J., (2004). Teachers attitudes towards inclusion. Unpublished master thesis, California State University.
6. Büyüköztürk, Ş., (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
7. Conatser, P., Block, M., & Gansneder, B., (2002). A quatic in structors' beliefs toward inclusion: The Theory of Planned Behavior. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19, 172-187.
8. Connolly M., (1994). Practicum experiences and journal writing in adapted physical education: Implications for teacher education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 11, 306-328.
9. Çolak, M., & Çetin, C., (2014). Öğretmenlerin Engelliliğe Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:29, Sayı:1, ss. 191-211
10. Dunn, J. M., & Fait, H., (1997). *Special Physical Education: Adapted, individualized, developmental* Seventh Edition, Iowa Dubuque Brown & Benchmark, 22.
11. Eichsteadt, C. B., & Lavay, B.W., (1995). *Physical Activity for Individuals with Mental Retardation Campaign*, Illinois, 47
12. Fakolade, O.A., Adeniyi, S.O. & Tella, A., (2009). Attitude of teachers towards the inclusion of special needs children in general education classroom: thecase of teachers in some selected schools in Nigeria. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 1(3), 155-169.
13. Gürsel, F., (2006). Engelliler için bedens eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin engellilere yönelik tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 67-73.
14. Hodge, S.R., Tannehil, D., & Kluge, M.A., (2003). Exploring the meaning of practicum experiences for PETE students. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 20, 381- 399.

15. **Hodge, S.R., & Jansma, P., (1999).** Effects of contact time and location of practicum experiences on attitudes of physical education majors. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 16, 48-63.
16. **Hutzler, Y., (2003).** Attitudes toward the participation of individuals with disabilities in physical activity. A review. *QUEST* 55: 347-73.
17. **Hutzler, Y., Zach, S., & Gafni, O., (2005).** Physical education students' attitudes and self efficacy towards the participation of children with special needs in regular classes. *European Journal of Special Needs Education*, 20(3), 309-327.
18. **Jerlinder, K., Danermark, B., & Gill, P., (2009).** Swedish Primary-School Teachers' Attitudes to Inclusion – The Case of PE and Pupils with Physical Disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 25:1, 45-57.
19. **Meegan, S., & MacPhail, A., (2006).** Irish physical educators' attitude toward teaching students with special educational needs, *European Physical Education Review*, 12(1), 75-97.
20. **Obrusnikova, I., (2008).** Physical educators' beliefs about teaching pupils with disabilities. *Perceptual and Motor Skills* 106: 637-44.
21. **Özcan, G.H., (2016).** Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
22. **Özer, D., Nalbant, S., Ağlamış, E., Baran, F., Kaya-Samut, P., Aktop, A., & Hutzler, Y., (2013).** Physical education teachers' attitudes towards children with intellectual disability: the impact of time in service, gender, and previous acquaintance, *Journal of Intellectual Disability Research*, 57 (2), 1001-1013.
23. **Özer, D., & Süngü, B., (2016).** Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bakış Açısından "Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi" Uygulamaları, *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 27 (1), 1-15
24. **Perlman, D.J., & Piletic, C., (2012).** The influence of an adapted physical education course on preservice teacher instruction: Using a self-determination lens. *Australian Journal of Teacher Education*. 37(1). Article 1.
25. **Rizzo, T., & Vispoel, W.P., (1991).** Physical Educators, Attributes and Attitudes toward Teaching Students with Handicaps, *Adapted Physical Activity Quarterly*, 8, 4-11.
26. **Rizzo, T.R., & Wright, R.G., (1988).** Physical educators' attitudes toward teaching students with handicaps. *Mental Retardation*, 26, 307-309.
27. **Roper, A.E., & Santiago, J.A., (2014).** Influence of service learning on kinesiology students' attitudes toward p-12 students with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 31, 162-180.
28. **Rust, R., & Sinelnikov, O., (2010).** Practicum in a self-contained environment: Pre-service teacher perceptions of teaching students with disabilities. *Physical Educator*, 67(1), 33-46.
29. **Sezer, F., (2012).** Engelli Bireylere Yönelik Olumlu Tutum Geliştirmeye Yönelik Önleyici Rehberlik Çalışması; Deneysel Bir Uygulama, *E-Journal of New World Science Academy*, S:7 (1). 16-26.
30. **Şahin, F. & Güldenoğlu, B., (2013).** Engelliler Konusunda Verilen Eğitim Programının Engellilere Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkisi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S: 2 (1), 214-239.
31. **Şahin, H., & Bekir, H., (2016).** Üniversite Öğrencilerinin Engellilere Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 3, 767-779.
32. **Uçan, İ., (2018).** 6 Haftalık Aerobik Egzersizin Sedarter Bireylerin Vücut Kompozisyonu Üzerine Etkileri, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt: 2 Sayı:2, 1-8
33. **Taliaferro, A.R., Hammond, L., & Wyant, K., (2015).** Preservice physical educators' self-efficacy beliefs toward inclusion: the impact of course work and practicum. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 32, 49-67.
34. **Winnick, J. P., (Ed) (1990).** *Adapted physical Education and Sport*, Human Kinetics Books, Champaign Illinois
35. **Yetim, A., (2000).** *Sosyoloji ve Spor*, Ankara, Topkar matbaacılık.